

Frans Wuytack laureaat eerste Jaap Kruithof Prijs (15.7.09)

Aansluitend op de jaarlijkse uitreiking van de Prijs van de Democratie op 21 juli wordt dit jaar voor het eerst de Jaap Kruithof Prijs toegekend voor “ een radicale en originele denker die tegen de stroom durft in te denken en te roeien of een activist die zich niet neerlegt bij het politieke midden en la pensée unique.” Eerste laureaat is Frans Wuytack. Wij vatten zijn bewogen leven voor u samen en hadden een boeiend gesprek met hem over zijn huidig engagement en visie op de wereld.

Een bewogen leven

Een volledig overzicht geven het strijdbare leven van Frans Wuytack zou ons te ver leiden. Wij vermelden slechts enkele hoogtepunten.

Geboren in 1934 in een familie van strijdbare arbeiders in Sint-Niklaas begint Frans Wuytack als 14-jarige te werken op de Boelwerf te Temse. Hij wordt actief in de KAJ en raakt geïnspireerd door het voorbeeld van de priester-arbeiders in Frankrijk. Dit brengt er hem toe zich in te schrijven voor de priester opleiding bij de late roepingen te Kortrijk.

Na zijn wijding in 1966 gaat hij als priester werken in de sloppenwijk “La Vega” van Caracas (Venezuela). Samen met de inwoners organiseert hij de strijd voor drinkbaar water en betere behuizing. Dit brengt hem in conflict met de kerkelijke hiërarchie en het establishment die hem in 1970 naar België verbannen.

In 1972 wordt hij door de Bisschop van Gent uit de kerk gezet. Ondertussen was hij reeds aan de slag gegaan als dokwerker in de Antwerpse haven, waar hij zich opwerpt als één van de trekkers van de grote (niet erkende) staking van 1973.

Na de dokstaking reist hij naar Spanje om te rusten, raakt er betrokken bij een staking van textielarbeidsters te Taragona en wordt er opgepakt door de Franquistische autoriteiten en komt in de isolatiecel terecht. Door het voortdurend protest van de arbeiders wordt hij na enkele dagen het land uitgewezen met het bericht geen voet in Spanje binnen te zetten (“Persona Non Grata”).

Eind 1973 vervoegt hij de Venezolaanse guerrilla, maar ziet de gewapende strijd na korte tijd niet meer zitten. Hij gaat terug naar sloppenwijk La Vega om de er samen met het volk nieuwe actie te organiseren. Bij de eerste grote betoging naar het parlement wordt hij opgepakt en op het vliegtuig naar België gezet, met het verbod ooit nog terug te keren (“Persona Non Grata” bis).

In 2000 heft president Hugo Chavez dit verbod op en bezoekt Frans Wuytack de sloppenwijken met zijn zoon Fabio, die een film maakt over deze historische volksrevolte.

Dit bewogen leven werd in detail te boek gesteld door Serena en Maya in het werk “Persona Non Grata” met prachtige foto’s van het indrukwekkende beeldhouwwerk en met gedichten van hun vader. Dit boek is te verkrijgen voor 29 € via persona.non.grata.boek@gmail.com.

De film “Persona Non Grata” die het verhaal brengt van de volksopstand in de sloppenwijken is op DVD te verkrijgen voor 15 € via persona.non.grata.film@gmail.com.

Gesprek

Op een zonnige namiddag ontvangt Frans Wuytack ons in zijn beeldhouwersatelier aan de rand van een dicht bos in zijn achtertuin. Wij steken onmiddellijk van wal.

Wij hebben het prachtige boek “Persona Non Grata” van jou dochters gelezen en de schitterende film met dezelfde titel van jou zoon Fabio gezien. Zij geven een veel beter idee van jou leven en wat je gedreven heeft dan enig interview dat wij hierover zouden afnemen, en dat trouwens dagen in beslag zou nemen. Het boek en de film slaan per definitie op het verleden. Wat ons nu vooral interesseert is wat je vandaag doet en drijft, en hoe je de wereld vandaag en in de toekomst ziet.

Ik ben in de eerste plaats bezig met kunst, maar in de brede zin, zoals Van Gogh het verwoorde: de grootste kunst is van de mensen te houden.

Als beeldhouwer heb ik weinig aandacht voor het galerij circuit, ik doe vooral thematische

tentoonstellingen in cultuurhuizen enz.

Af en toe verkoop ik een werk en dat is welkom, want je kunt je voorstellen dat ik met mijn “carrière” weinig pensioenrechten opgebouwd heb (grijnst).

Wat is voor jou de betekenis van kunst?

Kunst en beeldende kunst in het bijzonder is zo oud als de mensheid, zie de grotschilderingen die tienduizenden jaren oud zijn. Zij beantwoordt aan een oerbehoefte van de mens. Ik zie kunst als een weg naar de anderen. Het sociaal wezen dat de mens is ontleent zijn identiteit aan de ontmoeting met de andere. Voor mij moet deze ontmoeting resulteren in een “wij” gevoel i.p.v. “elk voor zich, en ... pessimisme voor ons allen” of “egolatrie”. Ook in de sloppenwijken ondervond ik dat de keuze ligt tussen fatalisme en “ieder voor zich” enerzijds of “wij gevoel”, solidariteit en verzet anderzijds. Verzet tegen de macht, die een lijkeur heeft.

Is kunst geen vlucht uit de realiteit?

Zo zie ik het alleszins niet. Mijn werken hebben als thema de oorlog en het sociaal verzet. Van in mijn jeugd ben ik zeer sterk gegrepen door de verhalen van mijn vader en grootvader over de grote stakingen in het begin van 20ste eeuw, de grote hoop die gewekt werd door de Socialistische Internationale te Stuttgart in 1907 waar verklaard werd dat de Duitse arbeiders zouden weigeren de wapens op te nemen tegen Franse arbeiders. De ontgoocheling was echter vernietigend toen dit toch gebeurde in eerste wereldoorlog. En die hoop op vrede en rechtvaardigheid werd daarna opnieuw verpletterd door het fascisme en de tweede wereldoorlog.

Wordt je daar niet moedeloos van?

De weg is lang en pijnlijk maar vroeg of laat is er beterschap. Als je ziet dat Duitsland en Frankrijk drie keer op een eeuw met elkaar in oorlog waren en de hele wereld er twee maal bij betrokken werd, terwijl dat nu oorlog tussen die twee landen ondenkbaar is.

Het sociaal onrecht blijft toch, ook in onze contreien bestaan?

Er is natuurlijk ook bij ons ontzettend veel onrecht en we moeten ertegen blijven verzetten. Maar dankzij de strijd van de arbeidersklasse en van intellectuelen hebben wij toch de sociale zekerheid, onderwijs en een rechtstaat opgebouwd. Dat is allemaal heel onvolkomen en broos, maar het is toch niet niks.

Wat denk jij van de crisis?

De crisis is een ziekte van de macht maar zij kan de weg openen naar bezinning en verzet. Zij kan alleen overwonnen worden door de opstand van de vergetenen.

Hoe zie jij de toekomst?

Ik blijf geloven in de revolutie, d.w.z. een radicale omvorming naar een wereld zonder onrecht. Momenteel speelt Latijns-Amerika een voorhoede rol in de strijd voor een betere wereld. Een wereld omwenteling lijkt me onvermijdbaar zoals de Copernicaanse revolutie in de 16de eeuw.

En hier moeten wij maar afwachten hoe het daar afloopt?

Absoluut niet. Hier is er momenteel weinig animo voor de globale strijd voor een betere wereld, maar er zijn talrijke aparte strijden zoals syndicale acties, acties voor de vrede, voor het leefmilieu, voor betaalbaar wonen, voor de Mensen zonder Papieren (waaraan ik zelf een steentje bijdraag) enz. enz. Naast actie is er ook behoefte aan reflectie.

Wij moeten zo veel mogelijk bijdragen tot deze partiële strijden en ons niet teveel aantrekken van organisaties die mekaar bekampen belangrijker vinden dan de doelstellingen waarvoor ze ijveren. Deze partiële strijden kunnen trouwens ook tot resultaten leiden, die niet betekenisloos zijn. Eén voorbeeld: het prachtige buurtpark in de Groene Vallei in Gent dat door de buurtbewoners afgedwongen werd, de Lange Wapperbrug in Antwerpen die er waarschijnlijk niet komt enz. .

Wij mogen de hoop nooit opgeven, want opstand tegen onrecht ligt in de aard van de mens. Verzet is een natuurrecht. De strijd kan een hele tijd op een laag pitje doorgaan en schijnbaar door een klein aantal mensen gevoerd worden om dan ineens op te flakkeren in grote bewegingen. Deze opflakkingen zijn echter alleen mogelijk indien kleinere groepen het vuur brandende gehouden hebben ...

Wij zijn immers de immense ondergrondse en het ogenblik nadert waarop een andere wereld geboren wordt.

Wij danken u voor dit gesprek.

Hieronder enkele foto's van dit boeiende bezoek.

Frans Wuytack

